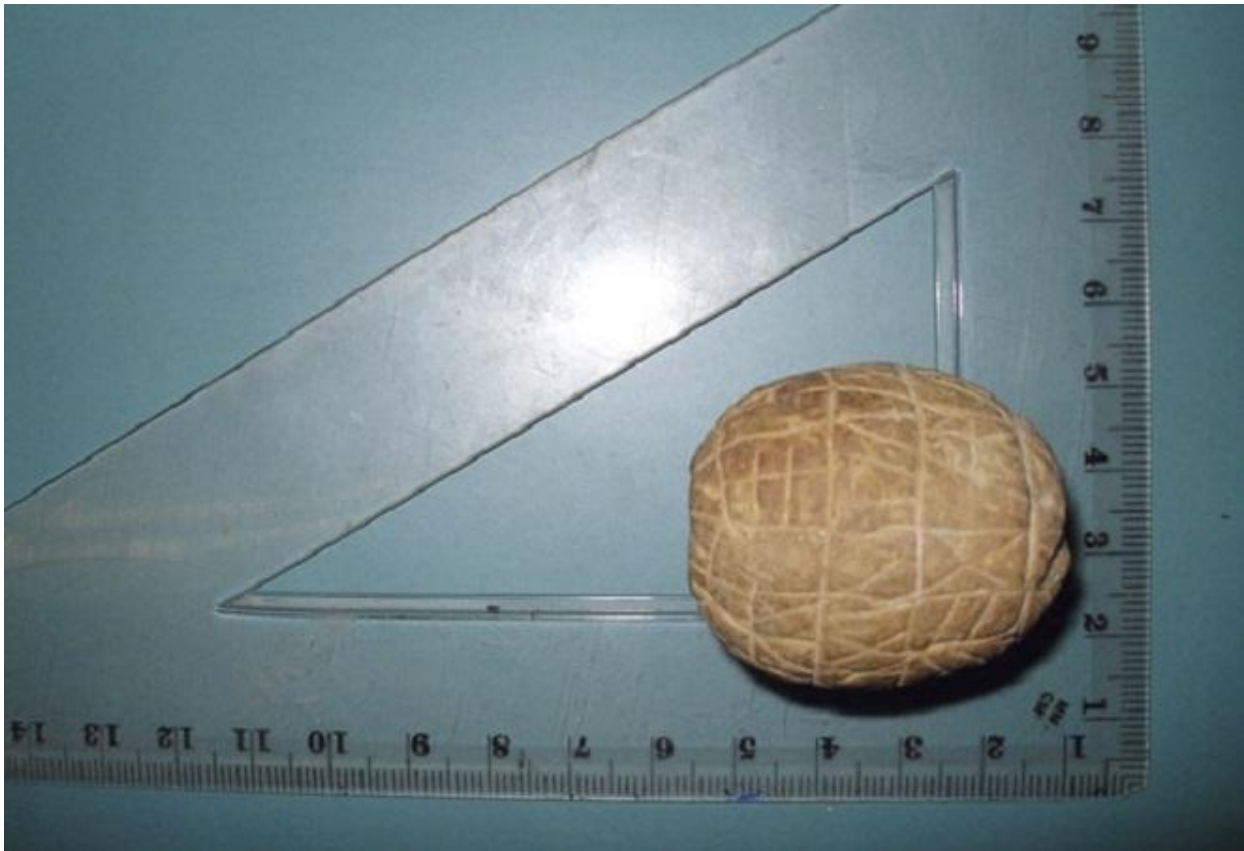

СРПСКА ПРАИСТОРИЈА О КОЈОЈ СЕ НЕ ГОВОРИ: Мистериозна Лепенска кугла, Ци-Пи-Ес стар 7.500 година!

Мистериозна кугла са изгравираним тајанственим симболима лежала је заборављена скоро пола века након што је ископана на археолошком локалитету Лепенски вир.

Камена „Лепенска кугла“ стара осам миленијума, подељена меридијанима и паралелама као глобус на поља у која су урезани тајанствени симболи, представљена је први пут јавности пола века након што је откривена на археолошком локалитету Лепенски вир.

Овај необични артефакт је после дугогодишње потраге открио и фотографисао архитекта Хрививоје Павловић, пасионирани истраживач најстарије европске цивилизације.

– Академик Срејовић је оставио само кратак запис о необичним облацима с урезаним записима, али не и фотографије – каже Павловић.

– Узалудно пратећи трагове многобројних прича с мрачне стране науке, које говоре о крађама, скривању и препродаји артефаката, почео сам да сумњам да те кугле уопште постоје.

Онда је 1981. амерички научник др Милтон Шен Вин прекинуо ћутање и објавио шему знакова са облутака. После неколико година појавила се и једна једина фотографија коју је објавио италијански стручњак за праисторију др Марко Мерлини.

ТЕМЕЉИ ЦИВИЛИЗАЦИЈЕ

Павловић је обавио безброј разговора с људима који су радили на истраживању Лепенског вира све док није дошао до сведочанства да је деведестих година један познати сликар донео куглу као поклон Народном музеју.

– Међутим, кугле у збирци није било – каже Павловић.

– Дошао сам до једног старог стручњака коме је сликар испричао да је кугла била украдена с локалитета Лепенски вир и да је тако дошла до њега. Сазнао сам и да ју је из Музеја **ради проучавања позајмила Зага Летица, Срејовићев сарадник из времена ископавања Лепенског вира. Међутим она је умрла 2004...**

Већ очајан, архитекта је назвао и проф. др Дубравку Николић којој је после неколико година додељен кабинет проф. Летице.

– Упитао сам је да ли можда нешто зна о кугли, а она је љубазно одговорила да се некакав изрезбарени облук налази у фиоци старог радног стола и дозволила ми је да је фотографишем – каже Павловић.

– Српска наука и јавност треба да буду неизмерно захвални професорки Николић јер је сачувала артефакт... Он јесте неупоредиво мањи од монументалних скулптура Лепенског вира, али можда ће се показати да је једнако значајан као и оне.

И запис академика Драгослава Срејовић сведочи да је био веома заинтригиран гравираним облукцима. Међутим, остаје загонетка зашто их никада није приказао јавности.

– **На тим артефактима су урезане загонетне представе и знаци, слични координатном систему, скицама предела, бројкама и словима. Смисао ових „забелешки“ остаје тајна али не треба сумњати да су они нека врста рабоша који трајно утврђују одређена запажања и знања – забележио је Срејовић.**

У археолошким стручним круговима се може чути да је академик Срејовић занемарио Лепенски вир јер је непрестано трагао за новим локалитетима. Тек пред крај живота он се вратио Лепенском виру, првој цивилизацији Европе, али било је већ касно. Мноштво артефаката никад није приказано јавности, нити су објављени у научним часописима.

Због недостатка систематских научних истраживања Лепенски вир су почели да злоупотребљавају шарлатани. С друге стране, Запад је немилосрдно сатанизовао Србију током ратова деведестих, одузевши јој чак и право да се на њеној територији налазе трагови највећих цивилизација праисторије. Тако су заборављене речи професора Мортимера Вилера, доајена британске археологије, који је у време ископавања Лепенског вира истицао да је реч о једној од ретких локација у свету које заслужују епитет „јединствена“ и да је реч о „историјском открићу без преседана“. У западној јавности се нису помињала дела славне професорке Марије Гимбутас, која је предавала на Харварду и калифорнијском УКЛА, да су Лепенски вир и Винча темељ европске цивилизације!

СУНЦЕ СЕ ДВА ПУТА РАЂА

Међутим, поновно откриће лепенске кугле може да покрене причу о цивилизацијској револуцији на Лепенском виру, сматра др Александра Бајић, неуропсихијатар, истраживач древних религија и археоастрономије.

Она наглашава да огроман труд уложен у гравирање камена указује на његову изузетну важност за Лепенце, а да рупа с муком издубљена кроз уздужну осу ради држања на прсту или штапу недвосмислено сведочи о његовој практичној употреби.

– Толики напор несумњиво указује да је реч о поруци за вечност коју, нажалост, не умемо да прочитамо – каже др Александра Бајић.

– Може се претпоставити чак и да је реч о некој врсти археометеоролошког или навигационог инструмента, јер шаре на „полу облутка“ личе на обрис сазвежђа Северног небеског пола, али не данашњег. Компјутерска симулација показује да те линије подсећају на распоред звезда на северу ноћног неба пре 7.500 година!

Архитекта Павловић је уочио да се слика праисторијског северног неба види само ако се кугла посматра са стране на којој урезана шара која подсећа на обрис брда Трескавац, насупрот насеља Лепенски вир, с румунске стране Дунава. Оно се одвајкада у народу користи као својеврстан календарски „инструмент“.

– Сунце се два пута рађа на дан дугодневице 21. јуна у Лепенском виру – каже Павловић.

– То је астрономски феномен јединствен у свету.

Наиме, на летњу дугодневицу у праскозорје први сунчев зрак као сноп рефлектора накратко бљесне крај левог бока Трескавца. Затим овај део Ђердапске клисуре поново утоне у сумрак, а убрзо зраци Сунца скривеног иза стрме стене формирају светлосни ореол који оивичи тамну масу троугла планине у сенци. То је драматични увод у врхунац природног спектакла кад сунчев круг „искаче“ тачно на врх Трескавца где засија као огромно око.

Овај феномен је вероватно основа првог соларног календара на свету, који су Лепенци створили пре око 7.500 година, сматрају Др Александра Бајић и Хрививоје Павловић, који су током прошле година извели прва теренска истраживања и снимања. Резултате проучавања с математичком и астрономском анализом објавили су у књизи **„Сунце Лепенског вира - археоастрономска анализа локалитета“**.

– Постоје добри разлози да верујемо да су становници Лепенског вира уочили закономерност померања изласка сунца на источном хоризонту са сменом годишњих доба – каже др Александра Бајић.

– То је давало шансе заједници рибара, ловаца и сакупљача да на време припреми залихе хране, топле одеће и огрева и обезбеди сигуран заклон за зимски период.

Др Александра Бајић и архитекта Хрививоје Павловић (Фото: Вечерње новости)

ДРЕВНЕ ОПСЕРВАТОРИЈЕ

Истраживачи сматрају да је мерни инструмент Лепенаца за оријентацију у времену био карактеристичан планински рељеф са друге стране Дунава.

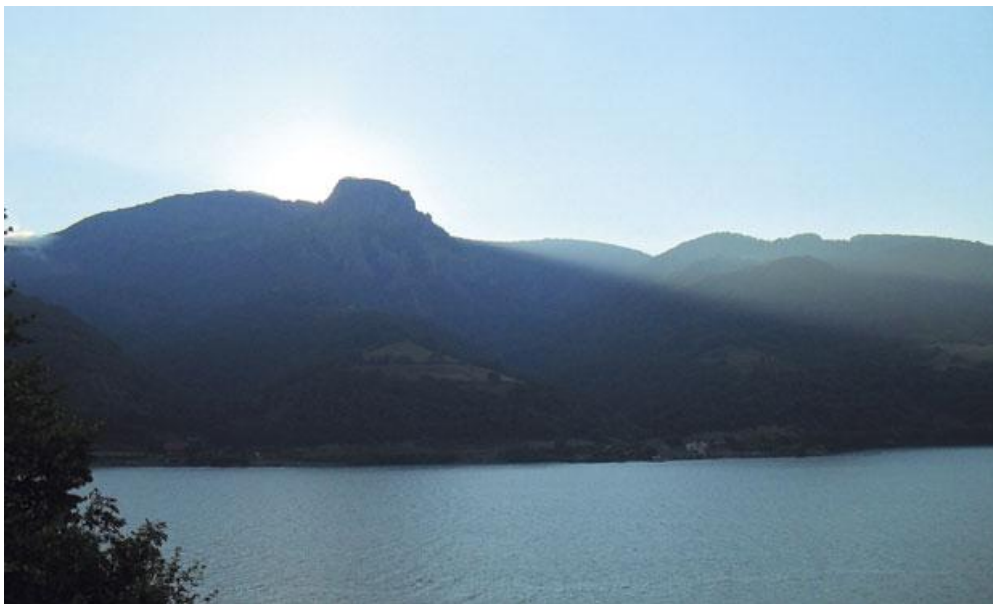
– Почетна тачка тог календара било је двоструко свитање на Трескавцу на дугодневицу – каже архитекта Павловић.

– Од тог дана Лепенци су посматрали како се тачка свитања „помера“ удесно и дан скраћује, све до зимске краткодневице 21. децембра кад Сунце излази иза врха Кукујова. Процес затим креће у супротном смеру, свитање се помера улево по хоризонту до ранодневице у пролеће 21. марта кад Сунце излази изнад врха Главица, треће важне тачке планинског „соларног календара“. Лепенски вир је био стајаће насеље и његови становници су несумњиво уочили ове правилне периодичне процесе.

Српски научници наглашавају да су истраживања предузели инспирисани радовима утемељивач археометорологије, професора Клајва Бонсалма. Он је одавно уочио да је Лепенски вир једино од неколико насеља исте цивилизације из Ђердапске клисуре које је преживело период захлађења пре 7.500 година. **Све комшије Лепенаца су нестале кад су Европу погодиле јаке кише и поплаве, после климатских промена које су настале након отапања леденог покривача у Северној Америци.**

– Насеље Лепенски вир је једино опстало јер се у време климатских промена померало узводно и навише дуж обале Дунава – каже Павловић.

– У тим сеобама Лепенци су увек правили нове куће, с једним изузетком – низом објеката који леже на правцу с којег се једино могао посматрати „двоструки“ излазак Сунца на Трескавцу. Зато претпостављамо да су оне биле неке врсте опсерваторија.

„ВАНЗЕМАЉЦИ“ ИЗ ЂЕРДАПСКЕ КЛИСУРЕ

Кад су се 1965. испод наслага земље на Лепенском виру указали правилни трапезасти темељи од праисторијског „бетона“ распоређени у улице и блокове насеља старог више од 7 миленијума, археолози су били запрепашћени. До тада се чврсто веровало да пре старих Грка није било планирања насеља. Откриће уређене урбане целине у дивљини Ђердапске клисуре, која је била бар 5000. година старија од хеленских градова срушило је све дотадашње теорије.

Следеће године су из прашине изронила камена лица првих монументалних скулптура човечанства, које су у седмом миленијуму пре нове ере исклесали уметници Лепенског вира. Академик Драгослав Срејовић описивао је тренутак открића осећајем да као да се нашао на другој планети.

ПРАИСТОРИЈСКА СВЕТА ГОРА

Академик Драгослав Срејовић је усмереност већине кућа праисторијског насеља Лепенски вир према брду Трескавац тумачио изузетним значајем који су Лепенци давали овој планинској хриди. Археоастрономска истраживања указују да је **Трескавац можда био прва „света гора“ која је поштована јер се помоћу ње прецизно предвиђало време, што је омогућило опстанак и напредак становника Лепенског вира.**

– Уочавање цикличности времена био је вероватно повод и за стварање прве религије вере васкрсења на свету у којој је Трескавац праузор за све потоње „свете горе“ – сматра др Александра Бајић.

– Покушајте да се ставите у улогу првих лепенаца који су видели како Сунце два пута излази иза Трескавца, помоћу кога су мерили проток времена. То је био знак да тама и смрт нису коначни, да се све окреће и вртложи као и вир крај кога су основали насеље. **Зато код Лепенаца нема страха од смрти, они сахрањују претке под кућним подом, јер очекују њихово поновно рођење.**

АСТРОНОМСКО ЈУТРЕЊЕ

Феномен двоструког свитања и соларног календара из Лепенског вира може да врати овај локалитет у жижу пажње светске јавности, како научне тако и туристичке.

- **Истраживања указују да је овде створен први календар и успешно примењено предвиђање временских промена, што је био први предуслов за опстанак људске заједнице на истом месту током дужег времена** – каже Христивоје Павловић. – Очекујемо да ће већ следеће године мноштво људи доћи да посматра феномен који је довео до научне и цивилизацијске револуције. Њиме се већ баве водећи светски археометеоролози.

Извор: Новости.рс – Борис Субашић